(ख) पर्ति जग्गालाई चारकिल्ला सीधा सीमा निर्धारण गरी गाउँ पञ्चायत क्षेत्रमा भए चरण जस्तै सार्वजनिक र नगर पञ्चायत क्षेत्रमा भए पार्क जस्तै सार्वजनिक जग्गा राख्ने । बिक्री वितरण नगर्ने यसरी सीधा सीमा निर्धारण गर्दा बाहिर परेका बाँकी पर्ति, ऐलानी र नदी उकास जग्गामा,

(ग) पुनर्वास कम्पनीले बसोवास गराउने कामको लागि वन विभागबाट प्राप्त गरेको जग्गामध्येबाट तोकिएको काममा लगाई बाँकी रहेको जग्गामा ।

३. साविक नम्बरी दर्ता भएको तर नापीमा छुट भएको छुट जग्गा दर्ता गर्ने अधिकार मालपोत ऐन, नियमले मालपोत विभागको स्वीकृति लिई मालपोत कार्यालयले गर्न सक्ने व्यवस्था भैरहेकोमा आयोग कार्यरत जिल्ला वा ठाउँमा सो अधिकार आयोगलाई दिइएको छ तर सुरक्षित राख्नु पर्ने वन जङ्गलको जग्गालाई छुट जग्गा दर्ताको निहुँबाट कसैको नाउँमा दर्ता गर्न नहुने, वन जङ्गल नै कायम राख्नु पर्नेछ ।

४. अव्यवस्थित बसोवासलाई व्यवस्थित गराई जग्गा दर्ता गरी दिने सम्बन्धमा उपलब्ध जग्गामध्येबाट सबैलाई पुऱ्याउने दृष्टिकोण राखी एक परिवारलाई बढीमा १.५ (डेढ) बिघासम्म र घटीमा कतिसम्म दिन उपयुक्त हुन्छ आयोगले ठहर गरी सम्बन्धित व्यक्तिको नाममा दर्ता गरी दिने ।

५. माथिका दफाहरू बमोजिम जग्गा दर्ता हुनेमा देहाय अनुसार जग्गाको मोल र मालपोत श्री ५ को सरकारले लिने । जग्गाको मूल्य र मालपोत भुक्तानी सम्बन्धमा सामान्यतया ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा बुझाउनु पर्ने तर जग्गा प्राप्त गर्ने व्यक्तिको आर्थिक स्थितिले गर्दा भुक्तानी गर्ने क्षमता नभएकोमा आयोगले स्पष्ट रूपमा कैफियत जनाई बढीमा १० वर्षभित्र १० किस्तामा भुक्तानी दिन पाउने गरी ठहर गरी दिन सक्नेछ ।

मोल (दर्ता दस्तुर) सम्बन्धमाः–

(क) पहिले नै चलन पूर्जि पाई भोग गरेका व्यक्तिहरूलाई श्री ५ को सरकारले उसै बखत बसाई सकेको हुनाले निजहरूलाई अतिक्रमणकारी भन्न नमिल्ने हुँदा त्यस्ता चलन पूर्जि पाइसकेका व्यक्तिहरूले भोग गरेको जग्गा र नापी हुँदा कै बखत आवादी भएको फिल्डबुकमा जोताहा समेत कतै उल्लेख भै सकेका त्यस्ता

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

व्यक्तिबाट वा त्यस्ता व्यक्तिले छोडपत्र गरी लिने व्यक्तिबाट मालपोत कार्यालयबाट रजिष्ट्रेशन पारित गर्ने प्रमाणको लागि मूल्याङ्कन भएको न्यूनतम मूल्यको ३० प्रतिशत मूल्य लिने ।

(ख) पर्ति तथा अन्य आवाद नभएका जग्गाहरू र वनक्षेत्रको जग्गा अतिक्रमण भएको वा पछि वन सिमाना सारे पछि खाली गरिएका जग्गामा अतिक्रमण भएको गा. पं. क्षेत्रको जग्गाको हकमा त्यस्ता व्यवस्थित गरिने परिवारहरूको नाउँमा जग्गा दर्ता गर्दा मालपोत कार्यालयबाट निर्धारण गरिएको न्यूनतम मूल्यको ५० प्रतिशत मूल्य लिने ।

(ग) शहरी क्षेत्रको यस किसिमको बसोवासलाई व्यवस्थित गर्न खण्ड (क) बमोजिम जग्गाको हकमा तोकिएको न्यूनतम मूल्यको ६० प्रतिशत र खण्ड (ख) को जग्गाको हकमा न्यूनतम मूल्य बराबरको मूल्य लिने ।

जग्गाको मूल्य असूल गर्दा खण्ड (क) को हकमा ३ वर्षभित्र ३ किस्तामा, खण्ड (ख) र (ग) को हकमा ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा असूल गर्ने ।

न्यूनतम मूल्याङ्कनको प्रयोजनको लागि आयोगले दर्ता गर्ने निर्णय गरेको मितिमा जुन मूल्याङ्कन कायम छ सोहीबमोजिम गर्ने । एक मुष्ट रकम चुक्ता बुझाउनेलाई २० प्रतिशत मिह्रा दिने ।

मालपोत

मालपोतको हकमा सम्बन्धित जिल्लामा मालपोत ऐन लागू भएको सालमा भोग गरेको सालको आधारमा बढीमा ५ वर्षदेखि लिने ।

यस्तो मोल मालपोतको सम्बन्धमा दर्ता भए पछि दर्ता गर्ने कार्यालयले मोल कति लिनु पर्ने हो र कति किस्तामा लिनु पर्ने साथै मालपोत कुन सालदेखि असूल गर्नु पर्ने हो व्यक्तिको नाम सहितको फाँटवारी लेखी पठाउनुपर्छ र मालपोत कार्यालयले पनि सोहीबमोजिम असूल गर्नुपर्छ ।

६. बसोवास व्यवस्थित गर्ने सिलसिलामा एक जनाको नाउँको पूर्जाको जग्गामा अरूले जोत कमोद गरिरहेकोले खिचोला भइरहेकोमा कानून तथा वास्तविकता दुबै स्थितिलाई हेरी औचित्य एवं सामाजिक न्यायको आधारमा समस्याको समाधानको लागि आवश्यक तथ्याङ्क एवं विवरण राखी आयोगले वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयमा सिफारिश प्रस्तुत गर्ने ।

७. आयोगहरूले काम गर्दा २०३८ सालसम्मको लगतको आधारमा गर्ने भन्ने पहिलेको निर्णयमा उल्लेख भएकोमा त्यस्तो लगत नभएको स्थितिमा आयोगले नै लगत सम्पादन गरी कारवाही गर्ने ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

२६६

८. आयोगले काम गर्दा समाधान गर्न सजिलो किसिमका कामहरू पहिले सम्पन्न गर्ने दृष्टिकोण राख्ने । निम्न क्रममा समस्याहरूको समाधान गर्ने काम सम्पन्न गर्दै जाने–

(क) बसोवास गराई सकेकाहरूको नाममा जग्गा दर्ता गरी लालपूर्जा वितरण नभएको,

(ख) श्री ५ को सरकारको निर्णयानुसार बसोवास गर्ने काम अधूरो रहेको,

(ग) बसोवासको जग्गालाई ४ बिघाबाट १.५ बिघा र त्यसपछि १० कठ्ठा गरी क्रमिक रूपमा घटाएबाट उत्पन्न समस्या,

(घ) बाढीपीडितहरूको बसोवास समस्या,

(ङ) अतिक्रमण समस्या ।

सूचना २

श्री ५ को सरकारले मिति २०४४।२।२७ गतेको निर्णयानुसार खण्ड ३६ मिति २०४३।१०।१५ अतिरिक्ताङ्क ४४(अ) को नेपाल राजपत्र भाग ४ मा प्रकाशित यस मन्त्रालयको सूचनाबमोजिम गठित मोरङ, सुनसरी जिल्ला वनक्षेत्र सुदृढीकरण उच्च-स्तरीय आयोगको कार्यावधि समाप्त भएको मितिले २०४५ साल आषाढ मसान्तसम्मको लागि थप गरी उक्त आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकारको क्र. सं. १२ पछि देहाय बमोजिम थप गरेकोले यो सूचना प्रकाशित गरेको छ ।

१. ल्याण्ड यूज म्याप श्री ५ को सरकारले स्वीकृत गरेर वन नै कायम गर्नु पर्ने ठहर भएको वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसोवास गरेकाहरूलाई उठाई वन सुरक्षित गर्ने ।

२. वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसेकाहरूलाई उठाउँदा तिनीहरूमध्ये अन्यत्र बसोवासको व्यवस्था नमिलाइदिई नहुने आश्रयहीन परिवारहरूलाई निम्न अनुसारको जग्गामा व्यवस्थित रूपमा बसोवास गराउने दृष्टिकोण राख्ने ।

(क) सोही जिल्लामा भूमिसुधार अन्तर्गत हदबन्दी भन्दा बढी भएको जफती जग्गा (मोही नलागेको) भए त्यसमा,

(ख) पर्ति जग्गालाई चारकिल्ला सीधा सीमा निर्धारण गरी गाउँ पञ्चायत क्षेत्रमा भए चरण जस्तै सार्वजनिक र नगर पञ्चायत क्षेत्रमा भए पार्क जस्तै सार्वजनिक जग्गा राख्ने । बिक्री वितरण नगर्ने यसरी सीधा सीमा निर्धारण गर्दा बाहिर परेका बाँकी पर्ति, ऐलानी र नदी उकास जग्गामा,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ग) पुनर्वास कम्पनीले बसोबास गराउने कामको लागि वन विभागबाट प्राप्त गरेको जग्गामध्येबाट तोकिएको काममा लगाई बाँकी रहेको जग्गामा ।

३. साविक नम्बरी दर्ता भएको तर नापीमा छुट भएको छुट जग्गा दर्ता गर्ने अधिकार मालपोत ऐन, नियमले मालपोत विभागको स्वीकृति लिई मालपोत कार्यालयले गर्न सक्ने व्यवस्था भैरहेकोमा आयोग कार्यरत जिल्ला वा ठाउँमा सो अधिकार आयोगलाई दिइएको छ तर सुरक्षित राख्नु पर्ने वन जङ्गलको जग्गालाई छुट जग्गा दर्ताको निहुँबाट कसैको नाउँमा दर्ता गर्न नहुने, वन जङ्गल नै कायम राख्नु पर्नेछ ।

४. अव्यवस्थित बसोवासलाई व्यवस्थित गराई जग्गा दर्ता गरी दिने सम्बन्धमा उपलब्ध जग्गामध्येबाट सबैलाई पुऱ्याउने दृष्टिकोण राखी एक परिवारलाई बढीमा १.५ (डेढ) बिघासम्म र घटीमा कतिसम्म दिन उपयुक्त हुन्छ आयोगले ठहर गरी सम्बन्धित व्यक्तिको नाममा दर्ता गरी दिने ।

५. माथिका दफाहरू बमोजिम जग्गा दर्ता हुनेमा देहाय अनुसार जग्गाको मोल र मालपोत श्री ५ को सरकारले लिने । जग्गाको मूल्य र मालपोत भुक्तानी सम्बन्धमा सामान्यतया ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा बुझाउनु पर्ने तर जग्गा प्राप्त गर्ने व्यक्तिको आर्थिक स्थितिले गर्दा भुक्तानी गर्ने क्षमता नभएकोमा आयोगले स्पष्ट रूपमा कैफियत जनाई बढीमा १० वर्षभित्र १० किस्तामा भुक्तानी दिन पाउने गरी ठहर गरी दिन सक्नेछ ।

मोल (दर्ता दस्तुर) सम्बन्धमाः–

(क) पहिले नै चलन पूर्जि पाई भोग गरेका व्यक्तिहरूलाई श्री ५ को सरकारले उसै बखत बसाई सकेको हुनाले निजहरूलाई अतिक्रमणकारी भन्न नमिल्ने हुँदा त्यस्ता चलन पूर्जि पाइसकेका व्यक्तिहरूले भोग गरेको जग्गा र नापी हुँदा कै बखत आवादी भएको फिल्डबुकमा जोताहा समेत कतै उल्लेख भै सकेका त्यस्ता व्यक्तिबाट वा त्यस्ता व्यक्तिले छोडपत्र गरी लिने व्यक्तिबाट मालपोत कार्यालयबाट रजिष्ट्रेशन पारित गर्ने प्रमाणको लागि मूल्याङ्कन भएको न्यूनतम मूल्यको ३० प्रतिशत मूल्य लिने ।

(ख) पर्ति तथा अन्य आवाद नभएका जग्गाहरू र वनक्षेत्रको जग्गा अतिक्रमण भएको वा पछि वन सिमाना सारे पछि खाली गरिएका जग्गामा अतिक्रमण भएको

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

ा.पं. क्षेत्रको जग्गाको हकमा त्यस्ता व्यवस्थित गरिने परिवारहरूको नाउँमा जग्गा दर्ता गर्दा मालपोत कार्यालयबाट निर्धारण गरिएको न्यूनतम मूल्यको ५० प्रतिशत मूल्य लिने ।

(ग) शहरी क्षेत्रको यस किसिमको बसोवासलाई व्यवस्थित गर्ने खण्ड (क) बमोजिम जग्गाको हकमा तोकिएको न्यूनतम मूल्यको ६० प्रतिशत र खण्ड (ख) को जग्गाको हकमा न्यूनतम मूल्य बराबरको मूल्य लिने ।

जग्गाको मूल्य असूल गर्दा खण्ड (क) को हकमा ३ वर्षभित्र ३ किस्तामा, खण्ड (ख) र (ग) को हकमा ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा असूल गर्ने ।

न्यूनतम मूल्याङ्कनको प्रयोजनको लागि आयोगले दर्ता गर्न निर्णय गरेको मितिमा जुन मूल्याङ्कन कायम छ सोहीबमोजिम गर्ने । एक मुष्ट रकम चुक्ता बुझाउनेलाई २० प्रतिशत मिह्ला दिने ।

मालपोत

मालपोतको हकमा सम्बन्धित जिल्लामा मालपोत ऐन लागू भएको सालमा भोग गरेको सालको आधारमा बढीमा ५ वर्षदेखि लिने ।

यस्तो मोल मालपोतको सम्बन्धमा दर्ता भए पछि दर्ता गर्ने कार्यालयले मोल कति लिनु पर्ने हो र कति किस्तामा लिनु पर्ने साथै मालपोत कुन सालदेखि असूल गर्नु पर्ने हो व्यक्तिको नाम सहितको फाँटवारी लेखी पठाउनुपर्छ र मालपोत कार्यालयले पनि सोहीबमोजिम असूल गर्नुपर्छ ।

६. बसोवास व्यवस्थित गर्ने सिलसिलामा एक जनाको नाउँको पूर्जाको जग्गामा अरूले जोत कमोद गरिरहेकोले खिचोला भइरहेकोमा कानून तथा वास्तविकता दुवै स्थितिलाई हेरी औचित्य एवं सामाजिक न्यायको आधारमा समस्याको समाधानको लागि आवश्यक तथ्याङ्क एवं विवरण राखी आयोगले वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयमा सिफारिश प्रस्तुत गर्ने ।

७. आयोगहरूले काम गर्दा २०३८ सालसम्मको लगतको आधारमा गर्ने भन्ने पहिलेको निर्णयमा उल्लेख भएकोमा त्यस्तो लगत नभएको स्थितिमा आयोगले नै लगत सम्पादन गरी कारवाही गर्ने ।

८. आयोगले काम गर्दा समाधान गर्न सजिलो किसिमका कामहरू पहिले सम्पन्न गर्ने दृष्टिकोण राख्ने । निम्न क्रममा समस्याहरूको समाधान गर्ने काम सम्पन्न गर्दै जाने–

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(क) बसोवास गराई सकेकाहरूको नाममा जग्गा दर्ता गरी लालपूर्जा वितरण नभएको,

(ख) श्री ५ को सरकारको निर्णयानुसार बसोवास गर्ने काम अधूरो रहेको,

(ग) बसोवासको जग्गालाई ४ बिघाबाट १.५ बिघा र त्यसपछि १० कट्ठा गरी क्रमिक रूपमा घटाएबाट उत्पन्न समस्या,

(घ) बाढीपीडितहरूको बसोवास समस्या,

(ङ) अतिक्रमण समस्या ।

सूचना ३

श्री ५ को सरकारले मिति २०४४।२।२७ गतेको निर्णयानुसार खण्ड ३६ मिति २०४३।१०।१५ अतिरिक्ताङ्क ४४(अ) को नेपाल राजपत्र भाग ४ मा प्रकाशित यस मन्त्रालयको सूचनाबमोजिम गठित नवलपरासी जिल्ला वनक्षेत्र सुदृढीकरण उच्च-स्तरीय आयोगको कार्यावधि समाप्त भएको मितिले २०४५ साल आषाढ मसान्तसम्मको लागि थप गरी उक्त आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकारको क्र. सं. १२ पछि देहायबमोजिम थप गरेकोले यो सूचना प्रकाशित गरेको छ ।

१. ल्याण्ड यूज म्याप श्री ५ को सरकारले स्वीकृत गरेर वन नै कायम गर्नु पर्ने ठहर भएको वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसोवास गरेकाहरूलाई उठाई वन सुरक्षित गर्ने ।

२. वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसेकाहरूलाई उठाउँदा तिनीहरूमध्ये अन्यत्र बसोवासको व्यवस्था नमिलाइदिई नहुने आश्रयहीन परिवारहरूलाई निम्न अनुसारको जग्गामा व्यवस्थित रूपमा बसोवास गराउने दृष्टिकोण राख्ने ।

(क) सोही जिल्लामा भूमिसुधार अन्तर्गत हदबन्दी भन्दा बढी भएको जफ्ती जग्गा (मोही नलागेको) भए त्यसमा,

(ख) पर्ति जग्गालाई चारकिल्ला सीधा सीमा निर्धारण गरी गाउँ पञ्चायत क्षेत्रमा भए चरण जस्तै सार्वजनिक र नगर पञ्चायत क्षेत्रमा भए पार्क जस्तै सार्वजनिक जग्गा राख्ने । बिक्री वितरण नगर्ने यसरी सीधा सीमा निर्धारण गर्दा बाहिर परेका बाँकी पर्ति, ऐलानी र नदी उकास जग्गामा,

(ग) पुनर्वास कम्पनीले बसोवास गराउने कामको लागि वन विभागबाट प्राप्त गरेको जग्गामध्येबाट तोकिएको काममा लगाई बाँकी रहेको जग्गामा ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

३. साविक नम्बरी दर्ता भएको तर नापीमा छुट भएको छुट जग्गा दर्ता गर्ने अधिकार मालपोत ऐन, नियमले मालपोत विभागको स्वीकृति लिई मालपोत कार्यालयले गर्न सक्ने व्यवस्था भैरहेकोमा आयोग कार्यरत जिल्ला वा ठाउँमा सो अधिकार आयोगलाई दिइएको छ तर सुरक्षित राख्नु पर्ने वन जङ्गलको जग्गालाई छुट जग्गा दर्ताको निहुँबाट कसैको नाउँमा दर्ता गर्न नहुने, वन जङ्गल नै कायम राख्नु पर्नेछ ।

४. अव्यवस्थित बसोवासलाई व्यवस्थित गराई जग्गा दर्ता गरी दिने सम्बन्धमा उपलब्ध जग्गामध्येबाट सबैलाई पुऱ्याउने दृष्टिकोण राखी एक परिवारलाई बढीमा १.५ (डेढ) बिघासम्म र घटीमा कतिसम्म दिन उपयुक्त हुन्छ आयोगले ठहर गरी सम्बन्धित व्यक्तिको नाममा दर्ता गरी दिने ।

५. माथिका दफाहरूबमोजिम जग्गा दर्ता हुनेमा देहाय अनुसार जग्गाको मोल र मालपोत श्री ५ को सरकारले लिने । जग्गाको मूल्य र मालपोत भुक्तानी सम्बन्धमा सामान्यतया ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा बुझाउनु पर्ने तर जग्गा प्राप्त गर्ने व्यक्तिको आर्थिक स्थितिले गर्दा भुक्तानी गर्ने क्षमता नभएकोमा आयोगले स्पष्ट रूपमा कैफियत जनाई बढीमा १० वर्षभित्र १० किस्तामा भुक्तानी दिन पाउने गरी ठहर गरी दिन सक्नेछ ।

मोल (दर्ता दस्तुर) सम्बन्धमा:–

(क) पहिले नै चलन पूर्जि पाई भोग गरेका व्यक्तिहरुलाई श्री ५ को सरकारले उसै बखत बसाई सकेको हुनाले निजहरूलाई अतिक्रमणकारी भन्न नमिल्ने हुँदा त्यस्ता चलन पूर्जि पाइसकेका व्यक्तिहरूले भोग गरेको जग्गा र नापी हुँदा कै बखत आवादी भएको फिल्डबुकमा जोताहा समेत कतै उल्लेख भै सकेका त्यस्ता व्यक्तिबाट वा त्यस्ता व्यक्तिले छोडपत्र गरी लिने व्यक्तिबाट मालपोत कार्यालयबाट रजिष्ट्रेशन पारित गर्ने प्रमाणको लागि मूल्याङ्कन भएको न्यूनतम मूल्यको ३० प्रतिशत मूल्य लिने ।

(ख) पर्ति तथा अन्य आवाद नभएका जग्गाहरु र वनक्षेत्रको जग्गा अतिक्रमण भएको वा पछि वन सिमाना सारे पछि खाली गरिएका जग्गामा अतिक्रमण भएको गा. पं. क्षेत्रको जग्गाको हकमा त्यस्ता व्यवस्थित गरिने परिवारहरूको नाउँमा जग्गा दर्ता गर्दा मालपोत कार्यालयबाट निर्धारण गरिएको न्यूनतम मूल्यको ५० प्रतिशत मूल्य लिने ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ग) शहरी क्षेत्रको यस किसिमको बसोवासलाई व्यवस्थित गर्न खण्ड (क) बमोजिम जग्गाको हकमा तोकिएको न्यूनतम मूल्यको ६० प्रतिशत र खण्ड (ख) को जग्गाको हकमा न्यूनतम मूल्य बराबरको मूल्य लिने ।

जग्गाको मूल्य असूल गर्दा खण्ड (क) को हकमा ३ वर्षभित्र ३ किस्तामा, खण्ड (ख) र (ग) को हकमा ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा असूल गर्ने ।

न्यूनतम मूल्याङ्कनको प्रयोजनको लागि आयोगले दर्ता गर्न निर्णय गरेको मितिमा जुन मूल्याङ्कन कायम छ सोहीबमोजिम गर्ने । एक मुष्ट रकम चुक्ता बुझाउनेलाई २० प्रतिशत मिह्रा दिने ।

मालपोत

मालपोतको हकमा सम्बन्धित जिल्लामा मालपोत ऐन लागू भएको सालमा भोग गरेको सालको आधारमा बढीमा ५ वर्षदेखि लिने ।

यस्तो मोल मालपोतको सम्बन्धमा दर्ता भए पछि दर्ता गर्ने कार्यालयले मोल कति लिनु पर्ने हो र कति किस्तामा लिनु पर्ने साथै मालपोत कुन सालदेखि असूल गर्नु पर्ने हो व्यक्तिको नाम सहितको फाँटवारी लेखी पठाउनुपर्छ र मालपोत कार्यालयले पनि सोहीबमोजिम असूल गर्नुपर्छ ।

६. बसोवास व्यवस्थित गर्ने सिलसिलामा एक जनाको नाउँको पूर्जाको जग्गामा अरूले जोत कमोद गरिरहेकोले खिचोला भइरहेकोमा कानून तथा वास्तविकता दुवै स्थितिलाई हेरी औचित्य एवं सामाजिक न्यायको आधारमा समस्याको समाधानको लागि आवश्यक तथ्याङ्क एवं विवरण राखी आयोगले वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयमा सिफारिश प्रस्तुत गर्ने ।

७. आयोगहरूले काम गर्दा २०३८ सालसम्मको लगतको आधारमा गर्ने भन्ने पहिलेको निर्णयमा उल्लेख भएकोमा त्यस्तो लगत नभएको स्थितिमा आयोगले नै लगत सम्पादन गरी कारवाही गर्ने ।

८. आयोगले काम गर्दा समाधान गर्न सजिलो किसिमका कामहरू पहिले सम्पन्न गर्ने दृष्टिकोण राखने । निम्न क्रममा समस्याहरूको समाधान गर्ने काम सम्पन्न गर्दै जाने–

(क) बसोवास गराई सकेकाहरूको नाममा जग्गा दर्ता गरी लालपूर्जा वितरण नभएको,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ख) श्री ५ को सरकारको निर्णयानुसार बसोवास गर्ने काम अधूरो रहेको,

(ग) बसोवासको जग्गालाई ४ बिघाबाट १.५ बिघा र त्यसपछि १० कट्ठा गरी क्रमिक रूपमा घटाएबाट उत्पन्न समस्या,

(घ) बाढीपीडितहरूको बसोवास समस्या,

(ङ) अतिक्रमण समस्या ।

सूचना ४

श्री ५ को सरकारले मिति २०४४।२।२७ गतेको निर्णयानुसार खण्ड ३६ मिति २०४३।१०।१५ अतिरिक्ताङ्क ४४ (अ) को नेपाल राजपत्र भाग ४ मा प्रकाशित यस मन्त्रालयको सूचनाबमोजिम गठित कपिलवस्तु जिल्ला वनक्षेत्र सुदृढीकरण उच्चस्तरीय आयोगको कार्यावधि समाप्त भएको मितिले २०४५ साल आषाढ मसान्त-सम्मको लागि थप गरी उक्त आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकारको क्र.सं. १२ पछि देहायबमोजिम थप गरेकोले यो सूचना प्रकाशित गरेको छ ।

१. ल्याण्ड यूज म्याप श्री ५ को सरकारले स्वीकृत गरेर वन नै कायम गर्नु पर्ने ठहर भएको वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसोवास गरेकाहरूलाई उठाई वन सुरक्षित गर्ने ।

२. वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसेकाहरूलाई उठाउँदा तिनीहरूमध्ये अन्यत्र बसोवासको व्यवस्था नमिलाइदिई नहुने आश्रयहीन परिवारहरूलाई निम्न अनुसारको जग्गामा व्यवस्थित रूपमा बसोवास गराउने दृष्टिकोण राख्ने ।

(क) सोही जिल्लामा भूमिसुधार अन्तर्गत हदबन्दी भन्दा बढी भएको जफ्ती जग्गा (मोही नलागेको) भए त्यसमा,

(ख) पर्ति जग्गालाई चारकिल्ला सीधा सीमा निर्धारण गरी गाउँ पञ्चायत क्षेत्रमा भए चरण जस्तै सार्वजनिक र नगर पञ्चायत क्षेत्रमा भए पार्क जस्तै सार्वजनिक जग्गा राख्ने । बिक्री वितरण नगर्ने यसरी सीधा सीमा निर्धारण गर्दा बाहिर परेका बाँकी पर्ति, ऐलानी र नदी उकास जग्गामा,

(ग) पुनर्वास कम्पनीले बसोवास गराउने कामको लागि वन विभागबाट प्राप्त गरेको जग्गामध्येबाट तोकिएको काममा लगाई बाँकी रहेको जग्गामा ।

३. साविक नम्बरी दर्ता भएको तर नापीमा छुट भएको छुट जग्गा दर्ता गर्ने अधिकार मालपोत ऐन, नियमले मालपोत विभागको स्वीकृति लिई मालपोत कार्यालयले गर्न सक्ने व्यवस्था भैरहेकोमा आयोग कार्यरत जिल्ला वा ठाउँमा सो अधिकार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

आयोगलाई दिइएको छ तर सुरक्षित राख्नु पर्ने वन जङ्गलको जग्गालाई छुट जग्गा दर्ताको निहुँबाट कसैको नाउँमा दर्ता गर्न नहुने, वन जङ्गल नै कायम राख्नु पर्नेछ ।

४. अव्यवस्थित बसोवासलाई व्यवस्थित गराई जग्गा दर्ता गरी दिने सम्बन्धमा उपलब्ध जग्गामध्येबाट सबैलाई पुऱ्याउने दृष्टिकोण राखी एक परिवारलाई बढीमा १.५ (डेढ) बिघासम्म र घटीमा कतिसम्म दिन उपयुक्त हुन्छ आयोगले ठहर गरी सम्बन्धित व्यक्तिको नाममा दर्ता गरी दिने ।

५. माथिका दफाहरू बमोजिम जग्गा दर्ता हुनेमा देहाय अनुसार जग्गाको मोल र मालपोत श्री ५ को सरकारले लिने । जग्गाको मूल्य र मालपोत भुक्तानी सम्बन्धमा सामान्यतया ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा बुझाउनु पर्ने तर जग्गा प्राप्त गर्ने व्यक्तिको आर्थिक स्थितिले गर्दा भुक्तानी गर्ने क्षमता नभएकोमा आयोगले स्पष्ट रूपमा कैफियत जनाई बढीमा १० वर्षभित्र १० किस्तामा भुक्तानी दिन पाउने गरी ठहर गरी दिन सक्नेछ ।

मोल (दर्ता दस्तुर) सम्बन्धमाः–

(क) पहिले नै चलन पूर्जि पाई भोग गरेका व्यक्तिहरूलाई श्री ५ को सरकारले उसै बखत बसाई सकेको हुनाले निजहरूलाई अतिक्रमणकारी भन्न नमिल्ने हुँदा त्यस्ता चलन पूर्जि पाइसकेका व्यक्तिहरूले भोग गरेको जग्गा र नापी हुँदा कै बखत आबादी भएको फिल्डबुकमा जोताहा समेत कतै उल्लेख भै सकेका त्यस्ता व्यक्तिबाट वा त्यस्ता व्यक्तिले छोडपत्र गरी लिने व्यक्तिबाट मालपोत कार्यालयबाट रजिष्ट्रेशन पारित गर्ने प्रमाणको लागि मूल्याङ्कन भएको न्यूनतम मूल्यको ३० प्रतिशत मूल्य लिने ।

(ख) पर्ति तथा अन्य आवाद नभएका जग्गाहरू र वनक्षेत्रको जग्गा अतिक्रमण भएको वा पछि वन सिमाना सारे पछि खाली गरिएका जग्गामा अतिक्रमण भएको गा. पं. क्षेत्रको जग्गाको हकमा त्यस्ता व्यवस्थित गरिने परिवारहरूको नाउँमा जग्गा दर्ता गर्दा मालपोत कार्यालयबाट निर्धारण गरिएको न्यूनतम मूल्यको ५० प्रतिशत मूल्य लिने ।

(ग) शहरी क्षेत्रको यस किसिमको बसोवासलाई व्यवस्थित गर्न खण्ड (क) बमोजिम जग्गाको हकमा तोकिएको न्यूनतम मूल्यको ६० प्रतिशत र खण्ड (ख) को जग्गाको हकमा न्यूनतम मूल्य बराबरको मूल्य लिने ।

जग्गाको मूल्य असूल गर्दा खण्ड (क) को हकमा ३ वर्षभित्र ३ किस्तामा, खण्ड (ख) र (ग) को हकमा ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा असूल गर्ने ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

न्यूनतम मूल्याङ्कनको प्रयोजनको लागि आयोगले दर्ता गर्ने निर्णय गरेको मितिमा जुन मूल्याङ्कन कायम छ सोहीबमोजिम गर्ने । एक मुष्ट रकम चुक्ता बुझाउनेलाई २० प्रतिशत मिह्ना दिने ।

मालपोत

मालपोतको हकमा सम्बन्धित जिल्लामा मालपोत ऐन लागू भएको सालमा भोग गरेको सालको आधारमा बढीमा ५ वर्षदेखि लिने ।

यस्तो मोल मालपोतको सम्बन्धमा दर्ता भए पछि दर्ता गर्ने कार्यालयले मोल कति लिनु पर्ने हो र कति किस्तामा लिनु पर्ने साथै मालपोत कुन सालदेखि असूल गर्नु पर्ने हो व्यक्तिको नाम सहितको फाँटवारी लेखी पठाउनुपर्छ र मालपोत कार्यालयले पनि सोहीबमोजिम असूल गर्नुपर्छ ।

६. बसोवास व्यवस्थित गर्ने सिलसिलामा एक जनाको नाउँको पूर्जाको जग्गामा अरूले जोत कमोद गरिरहेकोले खिचोला भइरहेकोमा कानून तथा वास्तविकता दुवै स्थिति-लाई हेरी औचित्य एवं सामाजिक न्यायको आधारमा समस्याको समाधानको लागि आवश्यक तथ्याङ्क एवं विवरण राखी आयोगले वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयमा सिफारिश प्रस्तुत गर्ने ।
७. आयोगहरूले काम गर्दा २०३८ सालसम्मको लगतको आधारमा गर्ने भन्ने पहिलेको निर्णयमा उल्लेख भएकोमा त्यस्तो लगत नभएको स्थितिमा आयोगले नै लगत सम्पादन गरी कारवाही गर्ने ।
८. आयोगले काम गर्दा समाधान गर्न सजिलो किसिमका कामहरू पहिले सम्पन्न गर्ने दृष्टिकोण राख्ने । निम्न क्रममा समस्याहरूको समाधान गर्ने काम सम्पन्न गर्दै जाने–

(क) बसोवास गराई सकेकाहरूको नाममा जग्गा दर्ता गरी लालपूर्जा वितरण नभएको,
(ख) श्री ५ को सरकारको निर्णयानुसार बसोवास गर्ने काम अधूरो रहेको,
(ग) बसोवासको जग्गालाई ४ बिघाबाट १.५ बिघा र त्यसपछि १० कट्ठा गरी क्रमिक रूपमा घटाएबाट उत्पन्न समस्या,
(घ) बाढीपीडितहरूको बसोवास समस्या,
(ङ) अतिक्रमण समस्या ।

सूचना ५

श्री ५ को सरकारले मिति २०४४।२।२७ गतेको निर्णयानुसार खण्ड ३६ मिति २०४३।१०।१५ अतिरिक्ताङ्क ४४(अ) को नेपाल राजपत्र भाग ४ मा प्रकाशित यस मन्त्रालयको सूचनाबमोजिम गठित सर्लाही जिल्ला वनक्षेत्र सुदृढीकरण उच्चस्तरीय

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

आयोगको कार्यावधि समाप्त भएको मितिले २०४५ साल आषाढ मसान्तसम्मको लागि थप गरी उक्त आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकारको क्र. सं. १२ पछि देहाय बमोजिम थप गरेकोले यो सूचना प्रकाशित गरेको छ ।

१. ल्याण्ड यूज म्याप श्री ५ को सरकारले स्वीकृत गरेर वन नै कायम गर्नुं पर्ने ठहर भएको वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसोवास गरेकाहरूलाई उठाई वन सुरक्षित गर्ने ।

२. वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसेकाहरूलाई उठाउँदा तिनीहरूमध्ये अन्यत्र बसोवासको व्यवस्था नमिलाइदिई नहुने आश्रयहीन परिवारहरूलाई निम्न अनुसारको जग्गामा व्यवस्थित रूपमा बसोवास गराउने दृष्टिकोण राख्ने ।

(क) सोही जिल्लामा भूमिसुधार अन्तर्गत हदबन्दी भन्दा बढी भएको जफती जग्गा (मोही नलागेको) भए त्यसमा,

(ख) पर्ति जग्गालाई चारकिल्ला सीधा सीमा निर्धारण गरी गाउँ पञ्चायत क्षेत्रमा भए चरण जस्तै सार्वजनिक र नगर पञ्चायत क्षेत्रमा भए पार्क जस्तै सार्वजनिक जग्गा राख्ने । बिक्री वितरण नगर्ने यसरी सीधा सीमा निर्धारण गर्दा बाहिर परेका बाँकी पर्ति, ऐलानी र नदी उकास जग्गामा,

(ग) पुनर्वास कम्पनीले बसोवास गराउने कामको लागि वन विभागबाट प्राप्त गरेको जग्गामध्येबाट तोकिएको काममा लगाई बाँकी रहेको जग्गामा ।

३. साविक नम्बरी दर्ता भएको तर नापीमा छुट भएको छुट जग्गा दर्ता गर्ने अधिकार मालपोत ऐन, नियमले मालपोत विभागको स्वीकृति लिई मालपोत कार्यालयले गर्न सक्ने व्यवस्था भैरहेकोमा आयोग कार्यरत जिल्ला वा ठाउँमा सो अधिकार आयोगलाई दिइएको छ तर सुरक्षित राख्नु पर्ने वन जङ्गलको जग्गालाई छुट जग्गा दर्ताको निहुँबाट कसैको नाउँमा दर्ता गर्न नहुने, वन जङ्गल नै कायम राख्नु पर्नेछ ।

४. अव्यवस्थित बसोवासलाई व्यवस्थित गराई जग्गा दर्ता गरी दिने सम्बन्धमा उपलब्ध जग्गामध्येबाट सबैलाई पुऱ्याउने दृष्टिकोण राखी एक परिवारलाई बढीमा १.५ (डेढ) बिघासम्म र घटीमा कतिसम्म दिन उपयुक्त हुन्छ आयोगले ठहर गरी सम्बन्धित व्यक्तिको नाममा दर्ता गरी दिने ।

५. माथिका दफाहरू बमोजिम जग्गा दर्ता हुनेमा देहाय अनुसार जग्गाको मोल र मालपोत श्री ५ को सरकारले लिने । जग्गाको मूल्य र मालपोत भुक्तानी सम्बन्धमा सामान्यतया ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा बुझाउनु पर्ने तर जग्गा प्राप्त गर्ने व्यक्तिको

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

आर्थिक स्थितिले गर्दा भुक्तानी गर्न क्षमता नभएकोमा आयोगले स्पष्ट रूपमा कैफियत जनाई बढीमा १० वर्षभित्र १० किस्तामा भुक्तानी दिन पाउने गरी ठहर गरी दिन सक्नेछ ।

मोल (दर्ता दस्तुर) सम्बन्धमाः—

(क) पहिले नै चलन पूर्जि पाई भोग गरेका व्यक्तिहरूलाई श्री ५ को सरकारले उसै बखत बसाई सकेको हुनाले निजहरूलाई अतिक्रमणकारी भन्न नमिल्ने हुँदा त्यस्ता चलन पूर्जि पाइसकेका व्यक्तिहरूले भोग गरेको जग्गा र नापी हुँदा कै बखत आवादी भएको फिल्डबुकमा जोताहा समेत कतै उल्लेख भै सकेका त्यस्ता व्यक्तिबाट वा त्यस्ता व्यक्तिले छोडपत्र गरी लिने व्यक्तिबाट मालपोत कार्यालय-बाट रजिष्ट्रेशन पारित गर्ने प्रमाणको लागि मूल्याङ्कन भएको न्यूनतम मूल्यको ३० प्रतिशत मूल्य लिने ।

(ख) पर्ति तथा अन्य आवाद नभएका जग्गाहरू र बनक्षेत्रको जग्गा अतिक्रमण भएको वा पछि वन सिमाना सारे पछि खाली गरिएका जग्गामा अतिक्रमण भएको गा.पं. क्षेत्रको जग्गाको हकमा त्यस्ता व्यवस्थित गरिने परिवारहरूको नाउँमा जग्गा दर्ता गर्दा मालपोत कार्यालयबाट निर्धारण गरिएको न्यूनतम मूल्यको ५० प्रतिशत मूल्य लिने ।

(ग) शहरी क्षेत्रको यस किसिमको बसोवासलाई व्यवस्थित गर्न खण्ड (क)बमोजिम जग्गाको हकमा तोकिएको न्यूनतम मूल्यको ६० प्रतिशत र खण्ड (ख) को जग्गाको हकमा न्यूनतम मूल्य बराबरको मूल्य लिने ।

जग्गाको मूल्य असूल गर्दा खण्ड (क) को हकमा ३ वर्षभित्र ३ किस्तामा, खण्ड (ख) र (ग) को हकमा ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा असूल गर्ने ।

न्यूनतम मूल्याङ्कनको प्रयोजनको लागि आयोगले दर्ता गर्न निर्णय गरेको मितिमा जुन मूल्याङ्कन कायम छ सोहीबमोजिम गर्ने । एक मुष्ट रकम चुक्ता बुझाउनेलाई २० प्रतिशत मिह्रा दिने ।

मालपोत

मालपोतको हकमा सम्बन्धित जिल्लामा मालपोत ऐन लागू भएको सालमा भोग गरेको सालको आधारमा बढीमा ५ वर्षदेखि लिने ।

यस्तो मोल मालपोतको सम्बन्धमा दर्ता भए पछि दर्ता गर्ने कार्यालयले मोल कति लिनु पर्ने हो र कति किस्तामा लिनु पर्ने साथै मालपोत कुन सालदेखि असूल गर्नु पर्ने हो व्यक्तिको नाम सहितको फाँटवारी लेखी पठाउनुपर्छ र मालपोत कार्यालयले पनि सोहीबमोजिम असूल गर्नुपर्छ ।

६. बसोवास व्यवस्थित गर्ने सिलसिलामा एक जनाको नाउँको पूर्जाको जग्गामा अरूले जोत कमोद गरिरहेकोले खिचोला भइरहेकोमा कानून तथा वास्तविकता दुवै स्थिति-

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।
२६८

लाई हेरी औचित्य एवं सामाजिक न्यायको आधारमा समस्याको समाधानको लागि आवश्यक तथ्याङ्क एवं विवरण राखी आयोगले वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयमा सिफारिश प्रस्तुत गर्ने ।

७. आयोगहरूले काम गर्दा २०३८ सालसम्मको लगतको आधारमा गर्ने भन्न पहिलेको निर्णयमा उल्लेख भएकोमा त्यस्तो लगत नभएको स्थितिमा आयोगले नै लगत सम्पादन गरी कारवाही गर्ने ।

८. आयोगले काम गर्दा समाधान गर्न सजिलो किसिमका कामहरू पहिले सम्पन्न गर्ने दृष्टिकोण राख्ने । निम्न क्रममा समस्याहरूको समाधान गर्ने काम सम्पन्न गर्दै जाने–

(क) बसोवास गराई सकेकाहरूको नाममा जग्गा दर्ता गरी लालपूर्जा वितरण नभएको,

(ख) श्री ५ को सरकारको निर्णयानुसार बसोवास गर्ने काम अधूरो रहेको,

(ग) बसोवासको जग्गालाई ४ बिघाबाट १.५ बिघा र त्यसपछि १० कट्ठा गरी क्रमिक रूपमा घटाएबाट उत्पन्न समस्या,

(घ) बाढीपीडितहरूको बसोवास समस्या,

(ङ) अतिक्रमण समस्या ।

सूचना ६

श्री ५ को सरकारले मिति २०४४।२।२७ गतेको निर्णयानुसार खण्ड ३६ मिति २०४३।१०।१५ अतिरिक्ताङ्क ४४(अ) को नेपाल राजपत्र भाग ४ मा प्रकाशित यस मन्त्रालयको सूचनाबमोजिम गठित रूपन्देही जिल्ला वनक्षेत्र सुदृढीकरण उच्चस्तरीय आयोगको कार्यावधि समाप्त भएको मितिले २०४५ साल आषाढ मसान्तसम्मको लागि थप गरी उक्त आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकारको क्र. सं. १२ पछि देहायबमोजिम थप गरेकोले यो सूचना प्रकाशित गरेको छ ।

१. ल्याण्ड यूज म्याप श्री ५ को सरकारले स्वीकृत गरेर वन नै कायम गर्नु पर्ने ठहर भएको वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसोवास गरेकाहरूलाई उठाई वन सुरक्षित गर्ने ।

२. वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसेकाहरूलाई उठाउँदा तिनीहरूमध्ये अन्यत्र बसोवासको व्यवस्था नमिलाइदिई नहुने आश्रयहीन परिवारहरूलाई निम्न अनुसारको जग्गामा व्यवस्थित रूपमा बसोवास गराउने दृष्टिकोण राख्ने ।

(क) सोही जिल्लामा भूमिसुधार अन्तर्गत हदबन्दी भन्दा बढी भएको जफती जग्गा (मोही नलागेको) भए त्यसमा ,

(ख) पर्ति जग्गालाई चारकिल्ला सीधा सीमा निर्धारण गरी गाउँ पञ्चायत क्षेत्रमा भए चरण जस्तै सार्वजनिक र नगर पञ्चायत क्षेत्रमा भए पार्क जस्तै सार्वजनिक जग्गा राख्ने । बिक्री वितरण नगर्ने यसरी सीधा

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सीमा निर्धारण गर्दा बाहिर परेका बाँकी पर्ति, ऐलानी र नदी उकास जग्गामा,

(ग) पुनर्वास कम्पनीले बसोवास गराउने कामको लागि वन विभागबाट प्राप्त गरेको जग्गामध्येबाट तोकिएको काममा लगाई बाँकी रहेको जग्गामा ।

३. साविक नम्बरी दर्ता भएको तर नापीमा छुट भएको छुट जग्गा दर्ता गर्ने अधिकार मालपोत ऐन, नियमले मालपोत विभागको स्वीकृति लिई मालपोत कार्यालयले गर्न सक्ने व्यवस्था भैरहेकोमा आयोग कार्यरत जिल्ला वा ठाउँमा सो अधिकार आयोगलाई दिइएको छ तर सुरक्षित राख्नु पर्ने वन जङ्गलको जग्गालाई छुट जग्गा दर्ताको निहुँबाट कसैको नाउँमा दर्ता गर्न नहुने, वन जङ्गल नै कायम राख्नु पर्नेछ ।

४. अव्यवस्थित बसोवासलाई व्यवस्थित गराई जग्गा दर्ता गरी दिने सम्बन्धमा उपलब्ध जग्गामध्येबाट सबैलाई पुऱ्याउने दृष्टिकोण राखी एक परिवारलाई बढीमा १.५ (डेढ) बिघासम्म र घटीमा कतिसम्म दिन उपयुक्त हुन्छ आयोगले ठहर गरी सम्बन्धित व्यक्तिको नाममा दर्ता गरी दिने ।

५. माथिका दफाहरूबमोजिम जग्गा दर्ता हुनेमा देहाय अनुसार जग्गाको मोल र मालपोत श्री ५ को सरकारले लिने । जग्गाको मूल्य र मालपोत भुक्तानी सम्बन्धमा सामान्यतया ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा बुझाउनु पर्ने तर जग्गा प्राप्त गर्ने व्यक्तिको आर्थिक स्थितिले गर्दा भुक्तानी गर्ने क्षमता नभएकोमा आयोगले स्पष्ट रूपमा कैफियत जनाई बढीमा १० वर्षभित्र १० किस्तामा भुक्तानी दिन पाउने गरी ठहर गरी दिन सक्नेछ ।

मोल (दर्ता दस्तुर) सम्बन्धमाः–

(क) पहिले नै चलन पूर्जि पाई भोग गरेका व्यक्तिहरूलाई श्री ५ को सरकारले उसै बखत बसाई सकेको हुनाले निजहरूलाई अतिक्रमणकारी भन्न नमिल्ने हुँदा त्यस्ता चलन पूर्जि पाइसकेका व्यक्तिहरूले भोग गरेको जग्गा र नापी हुँदा कै बखत आबादी भएको फिल्डबुकमा जोताहा समेत कतै उल्लेख भै सकेका त्यस्ता व्यक्तिबाट वा त्यस्ता व्यक्तिले छोडपत्र गरी लिने व्यक्तिबाट मालपोत कार्यालयबाट रजिष्ट्रेशन पारित गर्ने प्रमाणको लागि मूल्याङ्कन भएको न्यूनतम मूल्यको ३० प्रतिशत मूल्य लिने ।

(ख) पर्ति तथा अन्य आवाद नभएका जग्गाहरू र वनक्षेत्रको जग्गा अतिक्रमण भएको वा पछि वन सिमाना सारे पछि खाली गरिएका जग्गामा अतिक्रमण भएको गा. पं. क्षेत्रको जग्गाको हकमा त्यस्ता व्यवस्थित गरिने परिवारहरूको नाउँमा जग्गा दर्ता गर्दा मालपोत कार्यालयबाट निर्धारण गरिएको न्यूनतम मूल्यको ५० प्रतिशत मूल्य लिने ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ग) शहरी क्षेत्रको यस किसिमको बसोवासलाई व्यवस्थित गर्न खण्ड (क) बमोजिम जग्गाको हकमा तोकिएको न्यूनतम मूल्यको ६० प्रतिशत र खण्ड (ख) को जग्गाको हकमा न्यूनतम मूल्य बराबरको मूल्य लिने ।

जग्गाको मूल्य असूल गर्दा खण्ड (क) को हकमा ३ वर्षभित्र ३ किस्तामा, खण्ड (ख) र (ग) को हकमा ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा असूल गर्ने ।

न्यूनतम मूल्याङ्कनको प्रयोजनको लागि आयोगले दर्ता गर्न निर्णय गरेको मितिमा जुन मूल्याङ्कन कायम छ सोहीबमोजिम गर्ने । एक मुष्ट रकम चुक्ता बुझाउनेलाई २० प्रतिशत मिन्हा दिने ।

मालपोत

मालपोतको हकमा सम्बन्धित जिल्लामा मालपोत ऐन लागू भएको सालमा भोग गरेको सालको आधारमा बढीमा ५ वर्षदेखि लिने ।

यस्तो मोल मालपोतको सम्बन्धमा दर्ता भए पछि दर्ता गर्ने कार्यालयले मोल कति लिनु पर्ने हो र कति किस्तामा लिनु पर्ने साथै मालपोत कुन सालदेखि असूल गर्नु पर्ने हो व्यक्तिको नाम सहितको फाँटवारी लेखी पठाउनुपर्छ र मालपोत कार्यालयले पनि सोहीबमोजिम असूल गर्नुपर्छ ।

६. बसोवास व्यवस्थित गर्ने सिलसिलामा एक जनाको नाउँको पूर्जाको जग्गामा अरूले जोत कमोद गरिरहेकोले खिचोला भइरहेकोमा कानून तथा वास्तविकता दुवै स्थिति-लाई हेरी औचित्य एवं सामाजिक न्यायको आधारमा समस्याको समाधानको लागि आवश्यक तथ्याङ्क एवं विवरण राखी आयोगले वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयमा सिफारिश प्रस्तुत गर्ने ।

७. आयोगहरूले काम गर्दा २०३८ सालसम्मको लगतको आधारमा गर्ने भन्ने पहिलेको निर्णयमा उल्लेख भएकोमा त्यस्तो लगत नभएको स्थितिमा आयोगले नै लगत सम्पादन गरी कारवाही गर्ने ।

८. आयोगले काम गर्दा समाधान गर्न सजिलो किसिमका कामहरू पहिले सम्पन्न गर्ने दृष्टिकोण राख्ने । निम्न क्रममा समस्याहरूको समाधान गर्ने काम सम्पन्न गर्दै जाने–

(क) बसोवास गराई सकेकाहरूको नाममा जग्गा दर्ता गरी लालपूर्जा वितरण नभएको,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ख) श्री ५ को सरकारको निर्णयानुसार बसोवास गर्ने काम अधूरो रहेको,

(ग) बसोवासको जग्गालाई ४ बिघाबाट १.५ बिघा र त्यसपछि १० कठ्ठा गरी क्रमिक रूपमा घटाएबाट उत्पन्न समस्या,

(घ) बाढीपीडितहरूको बसोवास समस्या,

(ङ) अतिक्रमण समस्या ।

सूचना ७

श्री ५ को सरकारले मिति २०४४।२।२७ गतेको निर्णयानुसार खण्ड ३६ मिति २०४३।१०।१५ अतिरिक्ताङ्क ४४ (अ) को नेपाल राजपत्र भाग ४ मा प्रकाशित यस मन्त्रालयको सूचनाबमोजिम गठित बाँके–बर्दिया जिल्ला वनक्षेत्र सुदृढीकरण उच्चस्तरीय आयोगको कार्यावधि समाप्त भएको मितिले २०४५ साल आषाढ मसान्तसम्मको लागि थप गरी उक्त आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकारको क्र.सं. १२ पछि देहायबमोजिम थप गरेकोले यो सूचना प्रकाशित गरेको छ ।

१. ल्याण्ड यूज म्याप श्री ५ को सरकारले स्वीकृत गरेर वन नै कायम गर्नु पर्ने ठहर भएको वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसोवास गरेकाहरूलाई उठाई वन सुरक्षित गर्ने ।

२. वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसेकाहरूलाई उठाउँदा तिनीहरूमध्ये अन्यत्र बसोवासको व्यवस्था नमिलाइदिई नहुने आश्रयहीन परिवारहरूलाई निम्न अनुसारको जग्गामा व्यवस्थित रूपमा बसोवास गराउने दृष्टिकोण राख्ने ।

(क) सोही जिल्लामा भूमिसुधार अन्तर्गत हदबन्दी भन्दा बढी भएको जफ्ती जग्गा (मोही नलागेको) भए त्यसमा,

(ख) पर्ति जग्गालाई चारकिल्ला सीधा सीमा निर्धारण गरी गाउँ पञ्चायत क्षेत्रमा भए चरण जस्तै सार्वजनिक र नगर पञ्चायत क्षेत्रमा भए पार्क जस्तै सार्वजनिक जग्गा राख्ने । बिक्री वितरण नगर्ने यसरी सीधा सीमा निर्धारण गर्दा बाहिर परेका बाँकी पर्ति, ऐलानी र नदी उकास जग्गामा,

(ग) पुनर्वास कम्पनीले बसोवास गराउने कामको लागि वन विभागबाट प्राप्त गरेको जग्गामध्येबाट तोकिएको काममा लगाई बाँकी रहेको जग्गामा ।

३. साविक नम्बरी दर्ता भएको तर नापीमा छुट भएको छुट जग्गा दर्ता गर्ने अधिकार मालपोत ऐन, नियमले मालपोत विभागको स्वीकृति लिई मालपोत कार्यालयले गर्न सक्ने व्यवस्था भैरहेकोमा आयोग कार्यरत जिल्ला वा ठाउँमा सो अधिकार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

आयोगलाई दिइएको छ तर सुरक्षित राख्नु पर्ने वन जङ्गलको जग्गालाई छुट जग्गा दर्ताको निहुँबाट कसैको नाउँमा दर्ता गर्न नहुने, वन जङ्गल नै कायम राख्नु पर्नेछ ।

४. अव्यवस्थित बसोबासलाई व्यवस्थित गराई जग्गा दर्ता गरी दिने सम्बन्धमा उपलब्ध जग्गामध्येबाट सबैलाई पुऱ्याउने दृष्टिकोण राखी एक परिवारलाई बढीमा १.५ (डेढ) बिघासम्म र घटीमा कतिसम्म दिन उपयुक्त हुन्छ आयोगले ठहर गरी सम्बन्धित व्यक्तिको नाममा दर्ता गरी दिने ।

५. माथिका दफाहरू बमोजिम जग्गा दर्ता हुनेमा देहाय अनुसार जग्गाको मोल र मालपोत श्री ५ को सरकारले लिने । जग्गाको मूल्य र मालपोत भुक्तानी सम्बन्धमा सामान्यतया ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा बुझाउनु पर्ने तर जग्गा प्राप्त गर्ने व्यक्तिको आर्थिक स्थितिले गर्दा भुक्तानी गर्ने क्षमता नभएकोमा आयोगले स्पष्ट रूपमा कैफियत जनाई बढीमा १० वर्षभित्र १० किस्तामा भुक्तानी दिन पाउने गरी ठहर गरी दिन सक्नेछ ।

मोल (दर्ता दस्तुर) सम्बन्धमाः–

(क) पहिले नै चलन पूर्जि पाई भोग गरेका व्यक्तिहरूलाई श्री ५ को सरकारले उसै बखत बसाई सकेको हुनाले निजहरूलाई अतिक्रमणकारी भन्न नमिल्ने हुँदा त्यस्ता चलन पूर्जि पाइसकेका व्यक्तिहरूले भोग गरेको जग्गा र नापी हुँदा कै बखत आवादी भएको फिल्डबुकमा जोताहा समेत कतै उल्लेख भै सकेका त्यस्ता व्यक्तिबाट वा त्यस्ता व्यक्तिले छोडपत्र गरी लिने व्यक्तिबाट मालपोत कार्यालयबाट रजिष्ट्रेशन पारित गर्ने प्रमाणको लागि मूल्याङ्कन भएको न्यूनतम मूल्यको ३० प्रतिशत मूल्य लिने ।

(ख) पर्ति तथा अन्य आवाद नभएका जग्गाहरू र वनक्षेत्रको जग्गा अतिक्रमण भएको वा पछि वन सिमाना सारे पछि खाली गरिएका जग्गामा अतिक्रमण भएको गा. पं. क्षेत्रको जग्गाको हकमा त्यस्ता व्यवस्थित गरिने परिवारहरूको नाउँमा जग्गा दर्ता गर्दा मालपोत कार्यालयबाट निर्धारण गरिएको न्यूनतम मूल्यको ५० प्रतिशत मूल्य लिने ।

(ग) शहरी क्षेत्रको यस किसिमको बसोबासलाई व्यवस्थित गर्न खण्ड (क) बमोजिम जग्गाको हकमा तोकिएको न्यूनतम मूल्यको ६० प्रतिशत र खण्ड (ख) को जग्गाको हकमा न्यूनतम मूल्य बराबरको मूल्य लिने ।

जग्गाको मूल्य असूल गर्दा खण्ड (क) को हकमा ३ वर्षभित्र ३ किस्तामा, खण्ड (ख) र (ग) को हकमा ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा असूल गर्ने।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

न्यूनतम मूल्याङ्कनको प्रयोजनको लागि आयोगले दर्ता गर्ने निर्णय गरेको मितिमा जुन मूल्याङ्कन कायम छ सोहीबमोजिम गर्ने । एक मुष्ट रकम चुक्ता बुझाउनेलाई २० प्रतिशत मिह्रा दिने ।

मालपोत

मालपोतको हकमा सम्बन्धित जिल्लामा मालपोत ऐन लागू भएको सालमा भोग गरेको सालको आधारमा बढीमा ५ वर्षदेखि लिने ।

यस्तो मोल मालपोतको सम्बन्धमा दर्ता भए पछि दर्ता गर्ने कार्यालयले मोल कति लिनु पर्ने हो र कति किस्तामा लिनु पर्ने साथै मालपोत कुन सालदेखि असूल गर्नु पर्ने हो व्यक्तिको नाम सहितको फाँटवारी लेखी पठाउनुपर्छ र मालपोत कार्यालयले पनि सोहीबमोजिम असूल गर्नुपर्छ ।

६. बसोवास व्यवस्थित गर्ने सिलसिलामा एक जनाको नाउँको पूर्जाको जग्गामा अरूले जोत कमोद गरिरहेकोले खिचोला भइरहेकोमा कानून तथा वास्तविकता दुवै स्थितिलाई हेरी औचित्य एवं सामाजिक न्यायको आधारमा समस्याको समाधानको लागि आवश्यक तथ्याङ्क एवं विवरण राखी आयोगले वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयमा सिफारिश प्रस्तुत गर्ने ।

७. आयोगहरूले काम गर्दा २०३८ सालसम्मको लगतको आधारमा गर्ने भन्ने पहिलेको निर्णयमा उल्लेख भएकोमा त्यस्तो लगत नभएको स्थितिमा आयोगले नै लगत सम्पादन गरी कारवाही गर्ने ।

८. आयोगले काम गर्दा समाधान गर्ने सजिलो किसिमका कामहरू पहिले सम्पन्न गर्ने दृष्टिकोण राख्ने । निम्न क्रममा समस्याहरूको समाधान गर्ने काम सम्पन्न गर्दै जाने–

(क) बसोवास गराई सकेकाहरूको नाममा जग्गा दर्ता गरी लालपूर्जा वितरण नभएको,

(ख) श्री ५ को सरकारको निर्णयानुसार बसोवास गर्ने काम अधूरो रहेको,

(ग) बसोवासको जग्गालाई ४ बिघाबाट १.५ बिघा र त्यसपछि १० कठ्ठा गरी क्रमिक रूपमा घटाएबाट उत्पन्न समस्या,

(घ) बाढीपीडितहरूको बसोवास समस्या,

(ङ) अतिक्रमण समस्या ।

सूचना ८

श्री ५ को सरकारले मिति २०४४।२।२७ गतेको निर्णयानुसार खण्ड ३६ मिति २०४३।१०।१५ अतिरिक्ताङ्क ४४(अ) को नेपाल राजपत्र भाग ४ मा प्रकाशित यस मन्त्रालयको सूचनाबमोजिम गठित कैलाली जिल्ला वनक्षेत्र सुदृढीकरण उच्चस्तरीय

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

आयोगको कार्यावधि समाप्त भएको मितिले २०४५ साल आषाढ मसान्तसम्मको लागि थप गरी उक्त आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकारको क्र. सं. १२ पछि देहाय बमोजिम थप गरेकोले यो सूचना प्रकाशित गरेको छ ।

१. ल्याण्ड यूज म्याप श्री ५ को सरकारले स्वीकृत गरेर वन नै कायम गर्नु पर्ने ठहर भएको वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसोवास गरेकाहरूलाई उठाई वन सुरक्षित गर्ने ।

२. वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसेकाहरूलाई उठाउँदा तिनीहरूमध्ये अन्यत्र बसोवासको व्यवस्था नमिलाइदिई नहुने आश्रयहीन परिवारहरूलाई निम्न अनुसारको जग्गामा व्यवस्थित रूपमा बसोवास गराउने दृष्टिकोण राख्ने ।

(क) सोही जिल्लामा भूमिसुधार अन्तर्गत हदबन्दी भन्दा बढी भएको जफ्ती जग्गा (मोही नलागेको) भए त्यसमा ,

(ख) पर्ति जग्गालाई चारकिल्ला सीधा सीमा निर्धारण गरी गाउँ पञ्चायत क्षेत्रमा भए चरण जस्तै सार्वजनिक र नगर पञ्चायत क्षेत्रमा भए पार्क जस्तै सार्वजनिक जग्गा राख्ने । बिक्री वितरण नगर्ने यसरी सीधा सीमा निर्धारण गर्दा बाहिर परेका बाँकी पर्ति, ऐलानी र नदी उकास जग्गामा,

(ग) पुनर्वास कम्पनीले बसोवास गराउने कामको लागि वन विभागबाट प्राप्त गरेको जग्गामध्येबाट तोकिएको काममा लगाई बाँकी रहेको जग्गामा ।

३. साविक नम्बरी दर्ता भएको तर नापीमा छुट भएको छुट जग्गा दर्ता गर्ने अधिकार मालपोत ऐन, नियमले मालपोत विभागको स्वीकृति लिई मालपोत कार्यालयले गर्न सक्ने व्यवस्था भैरहेकोमा आयोग कार्यरत जिल्ला वा ठाउँमा सो अधिकार आयोगलाई दिइएको छ तर सुरक्षित राख्नु पर्ने वन जङ्गलको जग्गालाई छुट जग्गा दर्ताको निहुँबाट कसैको नाउँमा दर्ता गर्न नहुने, वन जङ्गल नै कायम राख्नु पर्नेछ ।

४. अव्यवस्थित बसोवासलाई व्यवस्थित गराई जग्गा दर्ता गरी दिने सम्बन्धमा उपलब्ध जग्गामध्येबाट सबैलाई पुऱ्याउने दृष्टिकोण राखी एक परिवारलाई बढीमा १.५ (डेढ) बिघासम्म र घटीमा कतिसम्म दिन उपयुक्त हुन्छ आयोगले ठहर गरी सम्बन्धित व्यक्तिको नाममा दर्ता गरी दिने ।

५. माथिका दफाहरू बमोजिम जग्गा दर्ता हुनेमा देहाय अनुसार जग्गाको मोल र मालपोत श्री ५ को सरकारले लिने । जग्गाको मूल्य र मालपोत भुक्तानी सम्बन्धमा सामान्यतया ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा बुझाउनु पर्ने तर जग्गा प्राप्त गर्ने व्यक्तिको

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

आर्थिक स्थितिले गर्दा भुक्तानी गर्ने क्षमता नभएकोमा आयोगले स्पष्ट रूपमा कैफियत जनाई बढीमा १० वर्षभित्र १० किस्तामा भुक्तानी दिन पाउने गरी ठहर गरी दिन सक्नेछ ।

मोल (दर्ता दस्तुर) सम्बन्धमाः–

(क) पहिले नै चलन पूर्जि पाई भोग गरेका व्यक्तिहरूलाई श्री ५ को सरकारले उसै बखत बसाई सकेको हुनाले निजहरूलाई अतिक्रमणकारी भन्न नमिल्ने हुँदा त्यस्ता चलन पूर्जि पाइसकेका व्यक्तिहरूले भोग गरेको जग्गा र नापी हुँदा कै बखत आवादी भएको फिल्डबुकमा जोताहा समेत कतै उल्लेख भै सकेका त्यस्ता व्यक्तिबाट वा त्यस्ता व्यक्तिले छोडपत्र गरी लिने व्यक्तिबाट मालपोत कार्यालयबाट रजिष्ट्रेशन पारित गर्ने प्रमाणको लागि मूल्याङ्कन भएको न्यूनतम मूल्यको ३० प्रतिशत मूल्य लिने ।

(ख) पर्ति तथा अन्य आवाद नभएका जग्गाहरू र वनक्षेत्रको जग्गा अतिक्रमण भएको वा पछि वन सिमाना सारे पछि खाली गरिएका जग्गामा अतिक्रमण भएको गा.पं. क्षेत्रको जग्गाको हकमा त्यस्ता व्यवस्थित गरिने परिवारहरूको नाउँमा जग्गा दर्ता गर्दा मालपोत कार्यालयबाट निर्धारण गरिएको न्यूनतम मूल्यको ५० प्रतिशत मूल्य लिने ।

(ग) शहरी क्षेत्रको यस किसिमको बसोवासलाई व्यवस्थित गर्न खण्ड (क) बमोजिम जग्गाको हकमा तोकिएको न्यूनतम मूल्यको ६० प्रतिशत र खण्ड (ख) को जग्गाको हकमा न्यूनतम मूल्य बराबरको मूल्य लिने ।

जग्गाको मूल्य असूल गर्दा खण्ड (क) को हकमा ३ वर्षभित्र ३ किस्तामा, खण्ड (ख) र (ग) को हकमा ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा असूल गर्ने ।

न्यूनतम मूल्याङ्कनको प्रयोजनको लागि आयोगले दर्ता गर्न निर्णय गरेको मितिमा जुन मूल्याङ्कन कायम छ सोहीबमोजिम गर्ने । एक मुष्ट रकम चुक्ता बुझाउनेलाई २० प्रतिशत मिह्ला दिने ।

मालपोत

मालपोतको हकमा सम्बन्धित जिल्लामा मालपोत ऐन लागू भएको सालमा भोग गरेको सालको आधारमा बढीमा ५ वर्षदेखि लिने ।

यस्तो मोल मालपोतको सम्बन्धमा दर्ता भए पछि दर्ता गर्ने कार्यालयले मोल कति लिनु पर्ने हो र कति किस्तामा लिनु पर्ने साथै मालपोत कुन सालदेखि असूल गर्नु पर्ने हो व्यक्तिको नाम सहितको फाँटवारी लेखी पठाउनुपर्छ र मालपोत कार्यालयले पनि सोहीबमोजिम असूल गर्नुपर्छ ।

६. बसोवास व्यवस्थित गर्ने सिलसिलामा एक जनाको नाउँको पूर्जाको जग्गामा अरूले जोत कमोद गरिरहेकोले खिचोला भइरहेकोमा कानून तथा वास्तविकता दुवै स्थिति-

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

लाई हेरी औचित्य एवं सामाजिक न्यायको आधारमा समस्याको समाधानको लागि आवश्यक तथ्याङ्क एवं विवरण राखी आयोगले वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयमा सिफारिश प्रस्तुत गर्ने ।

७. आयोगहरूले काम गर्दा २०३८ सालसम्मको लगतको आधारमा गर्ने भन्ने पहिलेको निर्णयमा उल्लेख भएकोमा त्यस्तो लगत नभएको स्थितिमा आयोगले नै लगत सम्पादन गरी कारवाही गर्ने ।

८. आयोगले काम गर्दा समाधान गर्न सजिलो किसिमका कामहरू पहिले सम्पन्न गर्ने दृष्टिकोण राख्ने । निम्न क्रममा समस्याहरूको समाधान गर्ने काम सम्पन्न गर्दै जाने–

(क) बसोवास गराई सकेकाहरूको नाममा जग्गा दर्ता गरी लालपूर्जा वितरण नभएको,

(ख) श्री ५ को सरकारको निर्णयानुसार बसोवास गर्ने काम अधूरो रहेको,

(ग) बसोवासको जग्गालाई ४ बिघाबाट १.५ बिघा र त्यसपछि १० कठ्ठा गरी क्रमिक रूपमा घटाएबाट उत्पन्न समस्या,

(घ) बाढीपीडितहरूको बसोवास समस्या,

(ङ) अतिक्रमण समस्या ।

सूचना ६

श्री ५ को सरकारले मिति २०४४।२।२७ गतेको निर्णयानुसार खण्ड ३६ मिति २०४३।१०।१५ अतिरिक्ताङ्क ४४(अ) को नेपाल राजपत्र भाग ४ मा प्रकाशित यस मन्त्रालयको सूचनाबमोजिम गठित कन्चनपुर जिल्ला वनक्षेत्र सुदृढीकरण उच्चस्तरीय आयोगको कार्यावधि समाप्त भएको मितिले २०४५ साल आषाढ मसान्तसम्मको लागि थप गरी उक्त आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकारको क्र. सं. १२ पछि देहायबमोजिम थप गरेकोले यो सूचना प्रकाशित गरेको छ ।

१. ल्याण्ड यूज म्याप श्री ५ को सरकारले स्वीकृत गरेर वन नै कायम गर्नु पर्ने ठहर भएको वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसोवास गरेकाहरूलाई उठाई वन सुरक्षित गर्ने ।

२. वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसेकाहरूलाई उठाउँदा तिनीहरूमध्ये अन्यत्र बसोवासको व्यवस्था नमिलाइदिई नहुने आश्रयहीन परिवारहरूलाई निम्न अनुसारको जग्गामा व्यवस्थित रूपमा बसोवास गराउने दृष्टिकोण राख्ने ।

(क) सोही जिल्लामा भूमिसुधार अन्तर्गत हदबन्दी भन्दा बढी भएको जफती जग्गा (मोही नलागेको) भए त्यसमा,

(ख) पर्ति जग्गालाई चारकिल्ला सीधा सीमा निर्धारण गरी गाउँ पञ्चायत क्षेत्रमा भए चरन जस्तै सार्वजनिक र नगर पञ्चायत क्षेत्रमा भए पार्क जस्तै सार्वजनिक जग्गा राख्ने । बिक्री वितरण नगर्ने यसरी सीधा

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सीमा निर्धारण गर्दा बाहिर परेका बाँकी पर्ति, ऐलानी र नदी उकास जग्गामा,

(ग) पुनर्वास कम्पनीले बसोवास गराउने कामको लागि वन विभागबाट प्राप्त गरेको जग्गामध्येबाट तोकिएको काममा लगाई बाँकी रहेको जग्गामा।

३. साविक नम्बरी दर्ता भएको तर नापीमा छुट भएको छुट जग्गा दर्ता गर्ने अधिकार मालपोत ऐन, नियमले मालपोत विभागको स्वीकृति लिई मालपोत कार्यालयले गर्न सक्ने व्यवस्था भैरहेकोमा आयोग कार्यरत जिल्ला वा ठाउँमा सो अधिकार आयोगलाई दिइएको छ तर सुरक्षित राख्नु पर्ने वन जङ्गलको जग्गालाई छुट जग्गा दर्ताको निहुँबाट कसैको नाउँमा दर्ता गर्न नहुने, वन जङ्गल नै कायम राख्नु पर्नेछ ।

४. अव्यवस्थित बसोवासलाई व्यवस्थित गराई जग्गा दर्ता गरी दिने सम्बन्धमा उपलब्ध जग्गामध्येबाट सबैलाई पुऱ्याउने दृष्टिकोण राखी एक परिवारलाई बढीमा १.५ (डेढ) बिघासम्म र घटीमा कतिसम्म दिन उपयुक्त हुन्छ आयोगले ठहर गरी सम्बन्धित व्यक्तिको नाममा दर्ता गरी दिने ।

५. माथिका दफाहरूबमोजिम जग्गा दर्ता हुनेमा देहाय अनुसार जग्गाको मोल र मालपोत श्री ५ को सरकारले लिने । जग्गाको मूल्य र मालपोत भुक्तानी सम्बन्धमा सामान्यतया ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा बुझाउनु पर्ने तर जग्गा प्राप्त गर्ने व्यक्तिको आर्थिक स्थितिले गर्दा भुक्तानी गर्ने क्षमता नभएकोमा आयोगले स्पष्ट रूपमा कैफियत जनाई बढीमा १० वर्षभित्र १० किस्तामा भुक्तानी दिन पाउने गरी ठहर गरी दिन सक्नेछ ।

मोल (दर्ता दस्तुर) सम्बन्धमाः–

(क) पहिले नै चलन पूर्जि पाई भोग गरेका व्यक्तिहरूलाई श्री ५ को सरकारले उसै बखत बसाई सकेको हुनाले निजहरूलाई अतिक्रमणकारी भन्न नमिल्ने हुँदा त्यस्ता चलन पूर्जि पाइसकेका व्यक्तिहरूले भोग गरेको जग्गा र नापी हुँदा कै बखत आवादी भएको फिल्डबुकमा जोताहा समेत कतै उल्लेख भै सकेका त्यस्ता व्यक्तिबाट वा त्यस्ता व्यक्तिले छोडपत्र गरी लिने व्यक्तिबाट मालपोत कार्यालयबाट रजिष्ट्रेशन पारित गर्ने प्रभाणको लागि मूल्याङ्कन भएको न्यूनतम मूल्यको ३० प्रतिशत मूल्य लिने ।

(ख) पर्ति तथा अन्य आवाद नभएका जग्गाहरू र वनक्षेत्रको जग्गा अतिक्रमण भएको वा पछि वन सिमाना सारे पछि खाली गरिएका जग्गामा अतिक्रमण भएको गा. पं. क्षेत्रको जग्गाको हकमा त्यस्ता व्यवस्थित गरिने परिवारहरूको नाउँमा जग्गा दर्ता गर्दा मालपोत कार्यालयबाट निर्धारण गरिएको न्यूनतम मूल्यको ५० प्रतिशत मूल्य लिने ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ग) शहरी क्षेत्रको यस किसिमको बसोवासलाई व्यवस्थित गर्न खण्ड (क) बमोजिम जग्गाको हकमा तोकिएको न्यूनतम मूल्यको ६० प्रतिशत र खण्ड (ख) को जग्गाको हकमा न्यूनतम मूल्य बराबरको मूल्य लिने ।

जग्गाको मूल्य असूल गर्दा खण्ड (क) को हकमा ३ वर्षभित्र ३ किस्तामा, खण्ड (ख) र (ग) को हकमा ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा असूल गर्ने ।

न्यूनतम मूल्याङ्कनको प्रयोजनको लागि आयोगले दर्ता गर्न निर्णय गरेको मितिमा जुन मूल्याङ्कन कायम छ सोहीबमोजिम गर्ने । एक मुष्ट रकम चुक्ता बुझाउनेलाई २० प्रतिशत मिह्रा दिने ।

मालपोत

मालपोतको हकमा सम्बन्धित जिल्लामा मालपोत ऐन लागू भएको सालमा भोग गरेको सालको आधारमा बढीमा ५ वर्षदेखि लिने ।

यस्तो मोल मालपोतको सम्बन्धमा दर्ता भए पछि दर्ता गर्ने कार्यालयले मोल कति लिनु पर्ने हो र कति किस्तामा लिनु पर्ने साथै मालपोत कुन सालदेखि असूल गर्नु पर्ने हो व्यक्तिको नाम सहितको फाँटवारी लेखी पठाउनुपर्छ र मालपोत कार्यालयले पनि सोहीबमोजिम असूल गर्नुपर्छ ।

६. बसोवास व्यवस्थित गर्ने सिलसिलामा एक जनाको नाउँको पूर्जाको जग्गामा अरूले जोत कमोद गरिरहेकोले खिचोला भइरहेकोमा कानून तथा वास्तविकता दुवै स्थितिलाई हेरी औचित्य एवं सामाजिक न्यायको आधारमा समस्याको समाधानको लागि आवश्यक तथ्याङ्क एवं विवरण राखी आयोगले वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयमा सिफारिश प्रस्तुत गर्ने ।

७. आयोगहरूले काम गर्दा २०३८ सालसम्मको लगतको आधारमा गर्ने भन्ने पहिलेको निर्णयमा उल्लेख भएकोमा त्यस्तो लगत नभएको स्थितिमा आयोगले नै लगत सम्पादन गरी कारवाही गर्ने ।

८. आयोगले काम गर्दा समाधान गर्न सजिलो किसिमका कामहरू पहिले सम्पन्न गर्ने दृष्टिकोण राख्ने । निम्न क्रममा समस्याहरूको समाधान गर्ने काम सम्पन्न गर्दै जाने–

(क) बसोवास गराई सकेकाहरूको नाममा जग्गा दर्ता गरी लालपूर्जा वितरण नभएको,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ख) श्री ५ को सरकारको निर्णयानुसार बसोवास गर्ने काम अधूरो रहेको,

(ग) बसोवासको जग्गालाई ४ बिघाबाट १.५ बिघा र त्यसपछि १० कठ्ठा गरी क्रमिक रूपमा घटाएबाट उत्पन्न समस्या,

(घ) बाढीपीडितहरूको बसोवास समस्या,

(ङ) अतिक्रमण समस्या ।

सूचना १०

श्री ५ को सरकारले मिति २०४४।२।२७ गतेको निर्णयानुसार खण्ड ३६ मिति २०४३।१०।१५ अतिरिक्ताङ्क ४४ (अ) को नेपाल राजपत्र भाग ४ मा प्रकाशित यस मन्त्रालयको सूचनाबमोजिम गठित दाङ जिल्ला वनक्षेत्र सुदृढीकरण उच्चस्तरीय आयोगको कार्यावधि समाप्त भएको मितिले २०४५ साल आषाढ मसान्तसम्मको लागि थप गरी उक्त आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकारको क्र.सं. १२ पछि देहायबमोजिम थप गरेकोले यो सूचना प्रकाशित गरेको छ ।

१. ल्यांण्ड यूज म्याप श्री ५ को सरकारले स्वीकृत गरेर वन नै कायम गर्नुं पर्ने ठहर भएको वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसोवास गरेकाहरूलाई उठाई वन सुरक्षित गर्न ।

२. वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसेकाहरूलाई उठाउँदा तिनीहरूमध्ये अन्यत्र बसोवासको व्यवस्था नमिलाइदिई नहुने आश्रयहीन परिवारहरूलाई निम्न अनुसारको जग्गामा व्यवस्थित रूपमा बसोवास गराउने दृष्टिकोण राख्ने ।

(क) सोही जिल्लामा भूमिसुधार अन्तर्गत हदबन्दी भन्दा बढी भएको जफती जग्गा (मोही नलागेको) भए त्यसमा,

(ख) पर्ति जग्गालाई चारकिल्ला सीधा सीमा निर्धारण गरी गाउँ पञ्चायत क्षेत्रमा भए चरण जस्तै सार्वजनिक र नगर पञ्चायत क्षेत्रमा भए पार्क जस्तै सार्वजनिक जग्गा राख्ने । बिक्री वितरण नगर्ने यसरी सीधा सीमा निर्धारण गर्दा बाहिर परेका बाँकी पर्ति, ऐलानी र नदी उकास जग्गामा,

(ग) पुनर्वास कम्पनीले बसोवास गराउने कामको लागि वन विभागबाट प्राप्त गरेको जग्गामध्येबाट तोकिएको काममा लगाई बाँकी रहेको जग्गामा ।

३. साविक नम्बरी दर्ता भएको तर नापीमा छुट भएको छुट जग्गा दर्ता गर्ने अधिकार मालपोत ऐन, नियमले मालपोत विभागको स्वीकृति लिई मालपोत कार्यालयले गर्न सक्ने व्यवस्था भैरहेकोमा आयोग कार्यरत जिल्ला वा ठाउँमा सो अधिकार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

आयोगलाई दिइएको छ तर सुरक्षित राख्नु पर्ने वन जङ्गलको जग्गालाई छुट जग्गा दर्ताको निहुँबाट कसैको नाउँमा दर्ता गर्न नहुने, वन जङ्गल नै कायम राख्नु पर्नेछ ।

४. अव्यवस्थित बसोवासलाई व्यवस्थित गराई जग्गा दर्ता गरी दिने सम्बन्धमा उपलब्ध जग्गामध्येबाट सबैलाई पुऱ्याउने दृष्टिकोण राखी एक परिवारलाई बढीमा १.५ (डेढ) बिघासम्म र घटीमा कतिसम्म दिन उपयुक्त हुन्छ आयोगले ठहर गरी सम्बन्धित व्यक्तिको नाममा दर्ता गरी दिने ।

५. माथिका दफाहरू बमोजिम जग्गा दर्ता हुनेमा देहाय अनुसार जग्गाको मोल र मालपोत श्री ५ को सरकारले लिने । जग्गाको मूल्य र मालपोत भुक्तानी सम्बन्धमा सामान्यतया ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा बुझाउनु पर्ने तर जग्गा प्राप्त गर्ने व्यक्तिको आर्थिक स्थितिले गर्दा भुक्तानी गर्ने क्षमता नभएकोमा आयोगले स्पष्ट रूपमा कैफियत जनाई बढीमा १० वर्षभित्र १० किस्तामा भुक्तानी दिन पाउने गरी ठहर गरी दिन सक्नेछ ।

मोल (दर्ता दस्तुर) सम्बन्धमाः–

(क) पहिले नै चलन पूर्जि पाई भोग गरेका व्यक्तिहरूलाई श्री ५ को सरकारले उसै बखत बसाई सकेको हुनाले निजहरूलाई अतिक्रमणकारी भन्न नमिल्ने हुँदा त्यस्ता चलन पूर्जि पाइसकेका व्यक्तिहरूले भोग गरेको जग्गा र नापी हुँदा कै बखत आवादी भएको फिल्डबुकमा जोताहा समेत कतै उल्लेख भै सकेका त्यस्ता व्यक्तिबाट वा त्यस्ता व्यक्तिले छोडपत्र गरी लिने व्यक्तिबाट मालपोत कार्यालयबाट रजिष्ट्रेशन पारित गर्ने प्रमाणको लागि मूल्याङ्कन भएको न्यूनतम मूल्यको ३० प्रतिशत मूल्य लिने ।

(ख) पर्ति तथा अन्य आवाद नभएका जग्गाहरू र वनक्षेत्रको जग्गा अतिक्रमण भएको वा पछि वन सिमाना सारे पछि खाली गरिएका जग्गामा अतिक्रमण भएको गा. पं. क्षेत्रको जग्गाको हकमा त्यस्ता व्यवस्थित गरिने परिवारहरूको नाउँमा जग्गा दर्ता गर्दा मालपोत कार्यालयबाट निर्धारण गरिएको न्यूनतम मूल्यको ५० प्रतिशत मूल्य लिने ।

(ग) शहरी क्षेत्रको यस किसिमको बसोवासलाई व्यवस्थित गर्न खण्ड (क) बमोजिम जग्गाको हकमा तोकिएको न्यूनतम मूल्यको ६० प्रतिशत र खण्ड (ख) को जग्गाको हकमा न्यूनतम मूल्य बराबरको मूल्य लिने ।

जग्गाको मूल्य असूल गर्दा खण्ड (क) को हकमा ३ वर्षभित्र ३ किस्तामा, खण्ड (ख) र (ग) को हकमा ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा असूल गर्ने ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

259

न्यूनतम मूल्याङ्कनको प्रयोजनको लागि आयोगले दर्ता गर्ने निर्णय गरेको मितिमा जुन मूल्याङ्कन कायम छ सोहीबमोजिम गर्ने । एक मुष्ट रकम चुक्ता बुझाउनेलाई २० प्रतिशत मिह्ला दिने ।

मालपोत

मालपोतको हकमा सम्बन्धित जिल्लामा मालपोत ऐन लागू भएको सालमा भोग गरेको सालको आधारमा बढीमा ५ वर्षदेखि लिने ।

यस्तो मोल मालपोतको सम्बन्धमा दर्ता भए पछि दर्ता गर्ने कार्यालयले मोल कति लिनु पर्ने हो र कति किस्तामा लिनु पर्ने साथै मालपोत कुन सालदेखि असूल गर्नु पर्ने हो व्यक्तिको नाम सहितको फाँटवारी लेखी पठाउनुपर्छ र मालपोत कार्यालयले पनि सोहीबमोजिम असूल गर्नुपर्छ ।

६. बसोवास व्यवस्थित गर्ने सिलसिलामा एक जनाको नाउँको पूर्जाको जग्गामा अरूले जोत कमोद गरिरहेकोले खिचोला भइरहेकोमा कानून तथा वास्तविकता दुवै स्थिति-लाई हेरी औचित्य एवं सामाजिक न्यायको आधारमा समस्याको समाधानको लागि आवश्यक तथ्याङ्क एवं विवरण राखी आयोगले वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयमा सिफारिश प्रस्तुत गर्ने ।

७. आयोगहरूले काम गर्दा २०३८ सालसम्मको लगतको आधारमा गर्ने भन्ने पहिलेको निर्णयमा उल्लेख भएकोमा त्यस्तो लगत नभएको स्थितिमा आयोगले नै लगत सम्पादन गरी कारवाही गर्ने ।

८. आयोगले काम गर्दा समाधान गर्न सजिलो किसिमका कामहरू पहिले सम्पन्न गर्ने दृष्टिकोण राख्ने । निम्न क्रममा समस्याहरूको समाधान गर्ने काम सम्पन्न गर्दै जाने–

(क) बसोवास गराई सकेकाहरूको नाममा जग्गा दर्ता गरी लालपूर्जा वितरण नभएको,

(ख) श्री ५ को सरकारको निर्णयानुसार बसोवास गर्ने काम अधूरो रहेको,

(ग) बसोवासको जग्गालाई ४ बिघाबाट १.५ बिघा र त्यसपछि १० कठ्ठा गरी क्रमिक रूपमा घटाएबाट उत्पन्न समस्या,

(घ) बाढीपीडितहरूको बसोवास समस्या,

(ङ) अतिक्रमण समस्या ।

सूचना ११

श्री ५ को सरकारले मिति २०४४।२।२७ गतेको निर्णयानुसार खण्ड ३६ मिति २०४३।१०।१५ अतिरिक्ताङ्क ४४(अ) को नेपाल राजपत्र भाग ४ मा प्रकाशित यस मन्त्रालयको सूचनाबमोजिम गठित मकवानपुर–चितवन जिल्ला वनक्षेत्र सुदृढीकरण

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

उच्चस्तरीय आयोगको कार्यावधि समाप्त भएको मितिले २०४५ साल आषाढ मसान्तसम्मको लागि थप गरी उक्त आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकारको क्र. सं. १२ पछि देहायबमोजिम थप गरेकोले यो सूचना प्रकाशित गरेको छ ।

१. ल्याण्ड यूज म्याप श्री ५ को सरकारले स्वीकृत गरेर वन नै कायम गर्नु पर्ने ठहर भएको वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसोवास गरेकाहरूलाई उठाई वन सुरक्षित गर्ने ।

२. वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसेकाहरूलाई उठाउँदा तिनीहरूमध्ये अन्यत्र बसोवासको व्यवस्था नमिलाइदिई नहुने आश्रयहीन परिवारहरूलाई निम्न अनुसारको जग्गामा व्यवस्थित रूपमा बसोवास गराउने दृष्टिकोण राख्ने ।

(क) सोही जिल्लामा भूमिसुधार अन्तर्गत हदबन्दी भन्दा बढी भएको जफती जग्गा (मोही नलागेको) भए त्यसमा,

(ख) पर्ति जग्गालाई चारकिल्ला सीधा सीमा निर्धारण गरी गाउँ पञ्चायत क्षेत्रमा भए चरण जस्तै सार्वजनिक र नगर पञ्चायत क्षेत्रमा भए पार्क जस्तै सार्वजनिक जग्गा राख्ने । बिक्री वितरण नगर्ने यसरी सीधा सीमा निर्धारण गर्दा बाहिर परेका बाँकी पर्ति, ऐलानी र नदी उकास जग्गामा,

(ग) पुनर्वास कम्पनीले बसोवास गराउने कामको लागि वन विभागबाट प्राप्त गरेको जग्गामध्येबाट तोकिएको काममा लगाई बाँकी रहेको जग्गामा ।

३. साविक नम्बरी दर्ता भएको तर नापीमा छुट भएको छुट जग्गा दर्ता गर्ने अधिकार मालपोत ऐन, नियमले मालपोत विभागको स्वीकृति लिई मालपोत कार्यालयले गर्न सक्ने व्यवस्था भैरहेकोमा आयोग कार्यरत जिल्ला वा ठाउँमा सो अधिकार आयोगलाई दिइएको छ तर सुरक्षित राख्नु पर्ने वन जङ्गलको जग्गालाई छुट जग्गा दर्ताको निहुँबाट कसैको नाउँमा दर्ता गर्न नहुने, वन जङ्गल नै कायम राख्नु पर्नेछ ।

४. अव्यवस्थित बसोवासलाई व्यवस्थित गराई जग्गा दर्ता गरी दिने सम्बन्धमा उपलब्ध जग्गामध्येबाट सबैलाई पुऱ्याउने दृष्टिकोण राखी एक परिवारलाई बढीमा १.५ (डेढ) बिघासम्म र घटीमा कतिसम्म दिन उपयुक्त हुन्छ आयोगले ठहर गरी सम्बन्धित व्यक्तिको नाममा दर्ता गरी दिने ।

५. माथिका दफाहरू बमोजिम जग्गा दर्ता हुनेमा देहाय अनुसार जग्गाको मोल र मालपोत श्री ५ को सरकारले लिने । जग्गाको मूल्य र मालपोत भुक्तानी सम्बन्धमा सामान्यतया ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा बुझाउनु पर्ने तर जग्गा प्राप्त गर्ने व्यक्तिको

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

आर्थिक स्थितिले गर्दा भुक्तानी गर्न क्षमता नभएकोमा आयोगले स्पष्ट रूपमा कैफियत जनाई बढीमा १० वर्षभित्र १० किस्तामा भुक्तानी दिन पाउने गरी ठहर गरी दिन सक्नेछ ।

मोल (दर्ता दस्तुर) सम्बन्धमाः–

(क) पहिले नै चलन पूर्जि पाई भोग गरेका व्यक्तिहरूलाई श्री ५ को सरकारले उसै बखत बसाई सकेको हुनाले निजहरूलाई अतिक्रमणकारी भन्न नमिल्ने हुँदा त्यस्ता चलन पूर्जि पाइसकेका व्यक्तिहरूले भोग गरेको जग्गा र नापी हुँदा कै बखत आवादी भएको फिल्डबुकमा जोताहा समेत कतै उल्लेख भै सकेका त्यस्ता व्यक्तिबाट वा त्यस्ता व्यक्तिले छोडपत्र गरी लिने व्यक्तिबाट मालपोत कार्यालयबाट रजिष्ट्रेशन पारित गर्ने प्रमाणको लागि मूल्याङ्कन भएको न्यूनतम मूल्यको ३० प्रतिशत मूल्य लिने ।

(ख) पर्ति तथा अन्य आवाद नभएका जग्गाहरू र वनक्षेत्रको जग्गा अतिक्रमण भएको वा पछि वन सिमाना सारे पछि खाली गरिएका जग्गामा अतिक्रमण भएको गा.पं. क्षेत्रको जग्गाको हकमा त्यस्ता व्यवस्थित गरिने परिवारहरूको नाउँमा जग्गा दर्ता गर्दा मालपोत कार्यालयबाट निर्धारण गरिएको न्यूनतम मूल्यको ५० प्रतिशत मूल्य लिने ।

(ग) शहरी क्षेत्रको यस किसिमको बसोवासलाई व्यवस्थित गर्न खण्ड (क) बमोजिम जग्गाको हकमा तोकिएको न्यूनतम मूल्यको ६० प्रतिशत र खण्ड (ख) को जग्गाको हकमा न्यूनतम मूल्य बराबरको मूल्य लिने ।

जग्गाको मूल्य असूल गर्दा खण्ड (क) को हकमा ३ वर्षभित्र ३ किस्तामा, खण्ड (ख) र (ग) को हकमा ५ वर्षभित्र ५ किस्तामा असूल गर्ने ।

न्यूनतम मूल्याङ्कनको प्रयोजनको लागि आयोगले दर्ता गर्न निर्णय गरेको मितिमा जुन मूल्याङ्कन कायम छ सोहीबमोजिम गर्ने । एक मुष्ट रकम चुक्ता बुझाउनेलाई २० प्रतिशत मिह्रा दिने ।

मालपोत

मालपोतको हकमा सम्बन्धित जिल्लामा मालपोत ऐन लागू भएको सालमा भोग गरेको सालको आधारमा बढीमा ५ वर्षदेखि लिने ।

यस्तो मोल मालपोतको सम्बन्धमा दर्ता भए पछि दर्ता गर्ने कार्यालयले मोल कति लिनु पर्ने हो र कति किस्तामा लिनु पर्ने साथै मालपोत कुन सालदेखि असूल गर्नु पर्ने हो व्यक्तिको नाम सहितको फाँटवारी लेखी पठाउनुपर्छ र मालपोत कार्यालयले पनि सोहीबमोजिम असूल गर्नुपर्छ ।

६. वीरेन्द्र क्याम्पस, भरतपुर (चितवन) लाई बक्स भएको ४० विघा जग्गामध्ये ९ विघा दर्ता भैसकेको र बाँकी ३१ विघामा अनाधिकृत रूपमा विभिन्न व्यक्तिहरूको

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।
258

बसोवास भएको कारणबाट क्याम्पसको नाममा दर्ता गरी दिन नमिलिरहेकोमा अब सो समस्या निम्नबमोजिम समाधान गर्ने–

क. सो ठाउँमा उक्त ३१ विघाको अतिरिक्त लगभग अरू ५१ विघा जमीनमा पनि अनाधिकृत रूपमा बसोवास रहेको देखिएकोले सो जग्गा गरी ८२ विघा जग्गामा हाल जोत भोग गरिरहेका व्यक्तिहरूको नाममा दर्ता गरी दिने । यसरी दर्ता गर्दा बढीमा ४ कट्ठा र घटीमा चर्चे जति मात्र जग्गा दर्ता गर्ने । यसरी प्राप्त भएको जग्गाको मूल्यमध्येबाट दामासाहीले ३१ विघाको हुने रकम वीरेन्द्र क्याम्पसलाई अनुदानस्वरूप दिने ।

ख. उपदफा (क) अनुसार दर्ता गर्दा माथि दफा (५) मा उल्लेख भए अनुसार मूल्य कायम गरी मूल्य र मालपोत रकम १० वर्षसम्मको किस्ताबन्दीमा दिन पाउने गरी दिने र बसोवास रहेको बाहेक अरू चौर पर्ति जग्गाको संरक्षण वन कार्यालयसंग सम्पर्क राखी स्थानय प्रशासनले गर्ने । सरकारी कार्यालय वा श्री ५ को सरकारको स्वामित्व भएको संस्थाले चर्चेको जग्गा दर्ता भई नसकेको भए सोही कार्यालय वा संस्थानको नाममा चर्चे जति जग्गा दर्ता गरी दिने ।

७. मकवानपुर जिल्ला अन्तर्गत हर्नावारी, चुरीयामाई र हटिया समेत तीन गा. प. को जग्गाको हकमा चुरेको पानी ढलो दक्षिण बारा एवं रौतहट जिल्लाहरूको सिमानामा पर्ने जग्गा बाहेक नापी भैसकेको र त्यसमा झै झगडा नभई जग्गाधनी पूर्जा वितरण गर्न मात्र बाँकी रहेकोमा आयोगले धनी पूर्जा वितरण गर्ने ।

८. बसोवास व्यवस्थित गर्ने सिलसिलामा एक जनाको नाउँको पूर्जाको जग्गामा अरूले जोत कमोद गरिरहेकोले खिचोला भइरहेकोमा कानून तथा वास्तविकता दुवै स्थिति-लाई हेरी औचित्य एवं सामाजिक न्यायको आधारमा समस्याको समाधानको लागि आवश्यक तथ्याङ्क एवं विवरण राखी आयोगले वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयमा सिफारिश प्रस्तुत गर्ने ।

९. आयोगहरूले काम गर्दा २०३८ सालसम्मको लगतको आधारमा गर्ने भन्न पहिलेको निर्णयमा उल्लेख भएकोमा त्यस्तो लगत नभएको स्थितिमा आयोगले नै लगत सम्पादन गरी कारवाही गर्ने ।

१०. आयोगले काम गर्दा समाधान गर्न सजिलो किसिमका कामहरू पहिले सम्पन्न गर्ने दृष्टिकोण राख्ने । निम्न क्रममा समस्याहरूको समाधान गर्ने काम सम्पन्न गर्दै जाने–

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(क) बसोवास गराई सकेकाहरूको नाममा जग्गा दर्ता गरी लालपूर्जा वितरण नभएको,

(ख) श्री ५ को सरकारको निर्णयानुसार बसोवास गर्ने काम अधूरो रहेको,

(ग) बसोवासको जग्गालाई ४ बिघाबाट १.५ बिघा र त्यसपछि १० कठ्ठा गरी क्रमिक रूपमा घटाएबाट उत्पन्न समस्या,

(घ) बाढीपीडितहरूको बसोवास समस्या,

(ङ) अतिक्रमण समस्या ।

आज्ञाले,
वीरेन्द्रनाथ खुंजेली
श्री ५ को सरकारको सचिव

श्री ५ को सरकारको छापाखाना, सिंहदरबार, काठमाडौंमा मुद्रित ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

नेपाल राजपत्र

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ३७) काठमाडौं, साउन १५ गते २०४४ साल (पूर्वातिरिक्ताङ्क २० (ख)

भाग ४

श्री ५ को सरकार

वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयको

सूचना १

श्री ५ को सरकारले मिति २०४४।२।२७ गतेको निर्णयानुसार खण्ड ३६ मिति २०४३।१०।१५ अतिरिक्ताङ्क ४४ (अ) को नेपाल राजपत्र भाग ४ मा प्रकाशित यस मन्त्रालयको सूचनाबमोजिम गठित झापा जिल्ला वनक्षेत्र सुदृढीकरण उच्चस्तरीय आयोगको कार्यावधि समाप्त भएको मितिले २०४५ साल आषाढ मसान्तसम्मको लागि थप गरी उक्त आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकारको क्र.सं. १२ पछि देहायबमोजिम थप गरेकोले यो सूचना प्रकाशित गरेको छ ।

१. ल्याण्ड यूज म्याप श्री ५ को सरकारले स्वीकृत गरेर वन नै कायम गर्नु पर्ने ठहर भएको वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसोवास गरेकाहरूलाई उठाई वन सुरक्षित गर्ने ।

२. वनक्षेत्रमा अतिक्रमण गरी बसेकाहरूलाई उठाउँदा तिनीहरूमध्ये अन्यत्र बसोवासको व्यवस्था नमिलाइदिई नहुने आश्रयहीन परिवारहरूलाई निम्न अनुसारको जग्गामा व्यवस्थित रूपमा बसोवास गराउने दृष्टिकोण राख्ने ।

(क) सोही जिल्लामा भूमिसुधार अन्तर्गत हदबन्दी भन्दा बढी भएको जफती जग्गा (मोही नलागेको) भए त्यसमा,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।